

KYZEKOVÁ, Michaela. *Self-efficacy pacientů s duální diagnózou v závěrečné fázi léčby v rámci psychiatrické hospitalizace*. Praha: Pedagogická fakulta UK, katedra psychologie, 2021. Diplomová práce. – 155 s.

Diplomová práce je členěna na část teoretickou a na část empirickou. V teoretické části se autorka věnuje jednak rozboru svého hlavního pojmu, Bandurově self-efficacy obecně a při jeho aplikaci v psychoterapii. Tento rozbor považuji za zdařilý a osvětlující, neboť self-efficacy je již desítky let evergreenem, ne vždy přesně traktovaným. Druhá polovina teoretické části připravuje půdu vlastnímu empirickému výzkumu v určitých podmínkách, a to tím, že probírá otázku hospitalizace, subjektivní prožívání nemoci a problematiku duálních diagnóz (závislost + psychické onemocnění: úzkost, deprese, mánie). Chci tím říct, že teoretická část není oddělena jako nějaké slovníkové heslo od části empirické, ale že jsou výborně propojeny. Volba závislosti se k self-efficacy velmi hodí, neboť zde je konstantně akutní otázka, zda boj s ní nějak zvládnou.

Vlastní výzkum sestával ze semi-strukturovaných rozhovorů s 5 pacienty oddělení duálních diagnóz léčebny Bohnice a s jedním z jeho psychologů, dr. Tomášem Málkem. Provedení rozhovoru s psychologem bylo bezpochyby výborným krokem, který vrhl světlo na předtím provedené rozhovory. Autorka měla asi také štěstí, že s rozhovory souhlasili právě velmi rozmanití klienti, co se týče věku, rodinných poměrů, stylu a druhu závislosti. Že si s ní povídali, zdá se, dost otevřeně, je však i její zásluha – ale ostatně potřeba s někým, kdo se na vás plně soustředí, o svém trápení hovořit, je tak vitální, že se později objevila tematizována i z výpovědi pod názvem „Slovo“.

Rozhovory byly poté podrobeny tematické analýze, což může znít velice zjednodušeně, ale neodpovídá to psychologicky citlivě provedenému rozboru, který vyústil pro každého pacienta do jiného specifického grafu, podrobně komentovaného (u 3 pacientů tvořil centrum grafu „boj se závislostí“, u 1 „boj s duševním onemocněním“ a u 1 „boj s úzkostmi“).

Druhý stupeň analýzy pak představuje komentovaný graf s názvem *Roviny self-efficacy* (obr. 6, s. 86), tvořený třemi soustřednými kruhy. V tom vnitřním, Intrapersonálním nacházíme faktory Nemoc a léčba, Motivace, Postoj k situaci a Postoj k sobě, v druhém, Interpersonálním Terapeuty, Sestry, Spolupacienty a Přátele a rodinu, a v posledním, Systémovém pak Režim, Volný čas, Dodržování norem a Venkovní prostředí.

Dvěma kruhy vlastně navíc (nad Intrapersonální) se ukázalo, jak lze Bandurovo pojetí doplnit o nezbytné dimenze, které zde při léčbě hrají (byť s druhým kruhem Bandura částečně operuje, ovšem jako s dimenzí intra personam). Zaznělo zde množství zajímavých postřehů, např. o volném času, který vystupuje jako zátěž, o různých podobách uznání diagnózy a celá výchovná dialektika, nakolik je možno podřídit svou vůli někomu jinému, ale přitom z toho pro sebe získat, v jakési hře se svým vnitřním dvojníkem.

Když je práce takto shrnutá, vyhlíží možná suše a neživotně, a svým zaměřením jakoby pouze na jeden americký psychologický pojem i velmi parciálně. Ale ve výsledném efektu je opak pravdou. Text podává velmi psychologický a až „etnografický“ vhled do specifického prostředí a jeho aktérů. Pro toho, kdo by se chtěl dozvědět, jak to v jednom bohnickém oddělení „běhá“, o co se tam s pacienty snaží a co ti na to, si ji stačí přečíst. (Tím ovšem už zas nezmiňuji zajímavý přínos k teorii self-efficacy.)

Práci plně doporučuji k obhajobě.